ក្រសួង កសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

ដំណាំដំឡូងមី

ផលិតដោយ: នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

ឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពផ្សាយដោយ: ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

ឆ្នាំ២០១៦

សៀវភៅ

ស្តីពី

ដំណាំដំឡូងមី

រៀបចំដោយ

នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

បោះពុម្ពលើកទី១ ចំនួន ២០០០ ច្បាប់

ផលិតដោយៈ នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

ឧបត្ថម្ភការបោះពុម្ពផ្សាយដោយៈ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

រក្សាសិទ្ធដោយៈ នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

សមាសភាពចូលរួមចំណែកផលិតសៀវភៅ
ស្តីពីដំណាំដំឡូងមី

I. ទីប្រឹក្សាផ្តល់យោបល់:

១. បណ្ឌិត **ម៉ាក់ សឿន** អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

២. បណ្ឌិត **ម៉ៅ មិនា** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

៣. លោក **ប៉ែន វុទ្ធី** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

៣. លោក **គឹម ដារ៉ា** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

II. អ្នករៀបរៀង:

១. លោក **ផាន ទូច** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

III. ក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវ:

១. លោក **នូ ប្រណិត** មន្ទីរកសិកម្មខេត្តបាត់ដំបង

២. លោក **វ៉ាត គឹមជាង** មន្ទីរកសិកម្មខេត្តកំពង់ធំ

IV. ក្រុមការងារត្រួតពិនិត្យ និងកែសម្រួល:

១. លោក **សុភ វណ្ណា** នាយកដ្ឋានដំណាំឧស្សាហកម្ម

២. លោក **លី ចំរើន** នាយកដ្ឋានដំណាំឧស្សាហកម្ម

៣. លោក **ពេជ សុវត្ថារ៉ា** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

៤. លោក **ហុង ទ្រី** នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

មាតិកា ទំព័រ

១. សេចក្ដីផ្ដើម..........០១

២. ស្ថានភាពទូទៅនៃដំណាំដំឡូងមី..........០១

២.១ ដើមកំណើត និងប្រវត្តិដំណាំដំឡូងមី..........០១

២.២ ស្ថានភាពដំណាំដំឡូងមីនៅលើពិភពលោក....០២

២.៣ ស្ថានភាពដំណាំដំឡូងមីនៅកម្ពុជា..........០២

២.៤ សារៈប្រយោជន៍ដំណាំដំឡូងមី..........០២

៣. លក្ខខណ្ឌបរិស្ថាននៃដំណាំដំឡូងមី..........០២

៣.១ សីតុណ្ហភាព..........០២

៣.២ ពន្លឺ..........០៣

៣.៣ សំណើម..........០៣

៣.៤ តម្រូវការទឹក..........០៣

៣.៥ ដី..........០៣

៤. លក្ខណៈរូបសាស្ត្រនៃដំណាំដំឡូងមី..........០៤

៤.១ លក្ខណៈដើម..........០៤

៤.២ លក្ខណៈស្លឹក..........០៤

៤.៣ លក្ខណៈផ្កា..........០៤

៤.៤ លក្ខណៈផ្លែ..........០៥

៤.៥ លក្ខណៈឫស..........០៥

៥. អំពីពូជ..........០៥

៥.១ ការកំណត់ចំណាំពូជ..........០៥

៥.២ អាយុកាលដើមត្រូវទុកពូជ..........០៥
៥.៣ លក្ខណៈដើមពូជសមស្រប..........០៦
៥.៤ ប្រវែងនៃកំណាត់ដើមពូជត្រូវកាត់..........០៦
៥.៥ អំពីចំនួនភ្នែក..........០៦
៥.៦ ការកាត់ដើម..........០៧
៥.៧ ផលប៉ះពាល់នៃការខូចដើមពូជ..........០៧
៥.៨ ពូជសម្រាប់បរិភោគមើម..........០៩
៥.៩ ប្រភេទពូជសម្រាប់យកម្សៅ..........០៩
៦. បច្ចេកទេសនៃការដាំដុះដំណាំដំឡូងមី..........១០
៦.១ វិធីសាស្ត្រនៃការរៀបចំដី..........១០
៦.២ វិធីសាស្ត្រនៃការដាំដុះ..........១២
ក. ការដាំបញ្ឈៀង..........១២
ខ. ការដាំផ្ដេក..........១២
គ. ការដាំបញ្ឈរ..........១៣
ឃ. រដូវកាលដាំដុះ..........១៣
ង. ចន្លោះជួរ និងចន្លោះគុម្ព..........១៣
៧. ការប្រើប្រាស់ជីលើដំណាំដំឡូងមី..........១៤
៨. ការថែទាំ..........១៤
៨.១ ការជួយដីពូនគល់ និងបោចស្មៅ..........១៤
៨.២ ការរលួសស្លឹក..........១៥
៨.៣ ការកម្ចាត់ស្មៅ..........១៥
ក.ផលប៉ះពាល់នៃការពន្យាពេលកម្ចាត់ស្មៅ..........១៥
ខ. ពេលវេលាសមស្របក្នុងការកម្ចាត់ស្មៅ..........១៥
៨.៤ វិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ការហូរច្រោះ និងសារប្រយោជន៍..........១៦
៩.វិធានការការពារ គក្តាចង្រៃលើដំណាំដំឡូងមី..........១៦
៩.១ វិធានការក្សេតសាស្ត្រ..........១៦
៩.២ វិធានការគីមី..........១៧
ក.ជំងឺ..........១៧
ខ.សត្វល្អិត..........២១
១០. ការប្រមូលផល និងទុកដាក់ដំណាំដំឡូងមី..........២៦

ដំណាំដំឡូងមី

១. សេចក្តីផ្តើម

ដំណាំដំឡូងមី គឺជាប្រភេទដំណាំចំណីអាហាររបស់មនុស្សសត្វតាំងពីបុរាណកាលមកម្ល៉េះ។

ដំណាំដំឡូងមី ក្រៅអំពីមើម ត្រួយរបស់ដំឡូងគេអាចយកមកធ្វើជាបន្លែយ៉ាងប្រសើរ ដោយហេតុថាស្លឹក ដំឡូងមីក៏សម្បូរទៅដោយវីតាមីនអា ដែលអាចជួយការពារជំងឺភ្នែករបស់កុមារផងដែរ។

២. ស្ថានភាពទូទៅនៃដំណាំដំឡូងមី

ដំណាំដំឡូងមី មានការដាំដុះនៅលើពិភពលោកប្រមាណជាង ៩០ ប្រទេស និង ៣ទ្វីប ក្នុងនោះមានទ្វីបអាស៊ី អាមេរិក និងទ្វីបអាហ្វ្រិក។

ទ្វីបអាស៊ីមានប្រមាណ២០% ក្នុងនោះមានប្រទេស ឥណ្ឌូនេស៊ី ថៃ កម្ពុជា វៀតណាម ចិន ជាដើម។ល។

ទ្វីបអាមេរិក មានប្រមាណ ៣០% ក្នុងនោះមានប្រទេស ប្រេស៊ីល កូឡុំប៊ី ជាដើម ។ល។

ទ្វីបអាហ្វ្រិក មានប្រមាណ៥០% ក្នុងនោះមានប្រទេស នីហ្សេរីយ៉ា អង់ហ្គោឡា ម៉ាដាហ្គាសកា និងប្រទេសមួយចំនួនទៀតដែលស្ថិតនៅក្នុងទ្វីបនេះ។

២.១ ដើមកំណើត និងប្រវត្តិដំណាំដំឡូងមី

ដំណាំដំឡូងមី មានដើមកំណើតនៅអាមេរិកឡាទីន ដែលត្រូវបានគេដាំដុះនៅក្នុងប្រទេសប៉េរូ តាំងតែពី៤០០០ ឆ្នាំកន្លងមកហើយ និងក្នុងប្រទេសម៉ិចស៊ិកកូតាំងតែពី២០០០ឆ្នាំ កន្លងមកហើយដែរ ក្រោយមកក៏បាន

រីកសាយភាយដល់ទ្វីបអាហ្វ្រិកនិងមកកាន់អាស៊ីដោយជនជាតិអេស្ប៉ាញ នៅអំឡុងពេលដំណើរមកកាន់ប្រទេសហ្វីលីពីនរបស់ពួកគេ ហើយក៏រីកសាយភាយបន្តទៀតពាសពេញតំបន់ត្រូពិចនៃទ្វីបអាស៊ីត្រឹមសតវត្សទី១៦ ។

២.២ ស្ថានភាពដំណាំដំឡូងមីនៅលើពិភពលោក

នៅក្នុងឆ្នាំ២០០២ ការផលិតមើមដំឡូងមីនៅលើពិភពលោកមានចំនួនប្រមាណ ១៨៤លានតោន ហើយការផលិតបានកើនដល់ ២២៦ លានតោននៅឆ្នាំ២០០៩។ នៅក្នុងឆ្នាំ២០០២ដែរ នៅក្នុងទ្វីបអាស៊ីផលិតបានចំនួន៥៥,៥ លានតោន និង នៅក្នុងទ្វីបអាមេរិកឡាទីនផលិតបានចំនួន ៣៣,២ លានតោន។

២.៣ ស្ថានភាពដំណាំដំឡូងមីនៅកម្ពុជា

នៅប្រទេសកម្ពុជា ដំណាំដំឡូងមីគឺជាដំណាំមានសារសំខាន់ទី៣ បន្ទាប់ពីដំណាំស្រូវ និងពោត។ ដំណាំដំឡូងមីត្រូវបានដាំដុះនៅកម្ពុជានៅក្នុងសតវត្សទី១៩ ដែលជាទូទៅប្រជាកសិករនិយមដាំដើម្បីយកមើម ពីព្រោះដំណាំប្រភេទនេះ ងាយស្រួលដាំ និងមានភាពធន់ទ្រាំទៅនឹងភាពរាំងស្ងួត។

នៅប្រទេសកម្ពុជា តំបន់ដែលមានការដាំដុះដំណាំប្រភេទនេះច្រើនមានដូចជានៅខេត្តកំពង់ចាម បាត់ដំបង កំពង់ស្ពឺ សៀមរាប និងខេត្តកំពង់ធំ

៣. លក្ខខណ្ឌបរិស្ថាន នៃដំណាំដំឡូងមី

៣.១ សីតុណ្ហភាព

សីតុណ្ហភាពសមស្របសម្រាប់ការដុះលូតលាស់ដំណាំដំឡូងមីគឺក្នុងចន្លោះពី២៥-២៩ អង្សាសេ ។ ក៏ប៉ុន្តែដំណាំដំឡូងមីអាចធន់ទ្រាំនឹងសីតុណ្ហភាពចន្លោះពី ១៦-៣៨ អង្សាសេ ។ កាលណាសីតុណ្ហភាពទាបជាង១៦ អង្សាសេ ការដុះលូតលាស់របស់ដំឡូង ដែលដាំដោយកំណាត់ដើមត្រូវបានពន្យាពេលការពង្រីកមើម ការដុះលូតលាស់ស្លឹក និងថយចុះ

បរិមាណមើម។

៣.២ ពន្លឺ

ដំណាំដំឡូងមីត្រូវការពន្លឺព្រះអាទិត្យច្រើន សម្រាប់ការធ្វើរស្មីសំយោគ និងជំរុញការដុះលូតលាស់ស្លឹក ម្យ៉ាងទៀតពន្លឺបានចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងការបង្កើតជាតិអាមីដុងនៅក្នុងមើម។

៣.៣ សំណើម

ដំណាំដំឡូងមីមិនមែនជាប្រភេទដំណាំដែលត្រូវការសំណើមខ្ពស់ ឬជាំទឹកឡើយ ។ នៅពេលមានសំណើមខ្ពស់ ឬជាំទឹក ធ្វើឱ្យការដុះលូតលាស់ចុះខ្សោយ ដូចជា ដើមតូច ទាប ស្លឹកមានពណ៌លឿង និងជ្រុះស្លឹកជាបន្តបន្ទាប់ ពិសេសក្នុងអំឡុងពេលប្រមូលផល ធ្វើឱ្យមើមរលួយជាមូលហេតុធ្វើឱ្យទិន្នផលចុះទាប។

៣.៤ តម្រូវការទឹក

ដំឡូងមីដុះលូតលាស់ល្អបំផុត នៅក្នុងកម្រិតទឹកភ្លៀងប្រចាំឆ្នាំពី ៥០០ ម.ម - ៥០០០ ម.ម ។ ទឹកភ្លៀងកម្រិតនេះ អាចឱ្យដំណាំដំឡូងមីបន្តការដុះលូតលាសពេញមួយរដូវប្រាំងបានទៀត ដែលដំណាំខ្លះមិនមានភាពធន់ទ្រាំបែបនេះបាន។

៣.៥ ដី

ប្រភេទដីដែលសមស្រប សម្រាប់ការដុះលូតលាស់របស់ដំណាំដំឡូងមី គឺជាប្រភេទដីមានជីជាតិល្អ មិនជាំទឹក និងមានដង្ហើមខ្យល់ចេញចូលល្អ មិនមានសារធាតុពុលនៅក្នុងដី ជាប្រភេទដីល្បាប់ល្បាយខ្សាច់។ ដោយសារដំណាំដំឡូងមី ជាប្រភេទដំណាំមិនត្រូវការសំណើមខ្ពស់ ដូច្នេះការដាំដុះទាមទារនូវការរៀបដី ឱ្យមានប្រព័ន្ធបញ្ចេញបញ្ចូលទឹក និងមានជម្រៅដីជាមធ្យមពី ៥០ ស.ម ទៅ ១ ម៉ែត្រ។

៤. លក្ខណៈរូបសាស្ត្រ នៃដំណាំដំឡូងមី

៤.១ លក្ខណៈដើម

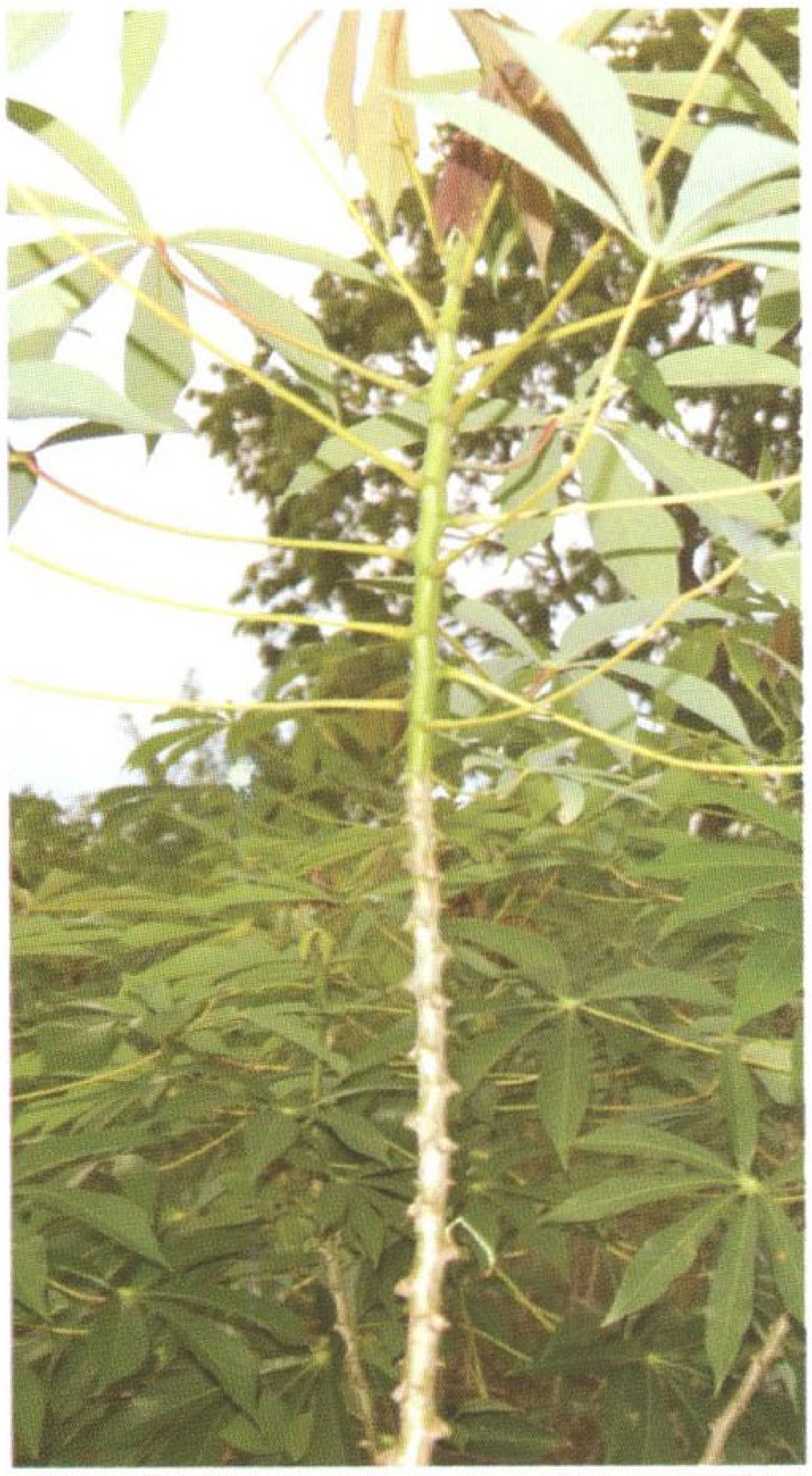

ដើមដំឡូងមីមានសណ្ឋានត្រង់ ឬកោង អាស្រ័យទៅនឹងការដុះលូតលាស់ ដើមមួយអាចបែកមែក២ ទៅ ៤ មែក និងមានដើមខ្លះក៏មិនបែកមែកដែរ។ កម្ពស់ដើម គិតជាមធ្យមអាចពី ១៥០ ស.ម-៣០០ ស.ម ពណ៌ទឹកប្រាក់លាយបៃតង ឬប្រផេះ ទំហំដើមអាចពី ៨-១២ ស.ម ដើមដំឡូងមីមានសភាពផុសស្រួយ ងាយនឹងបាក់បែក។

៤.២ លក្ខណៈស្លឹក

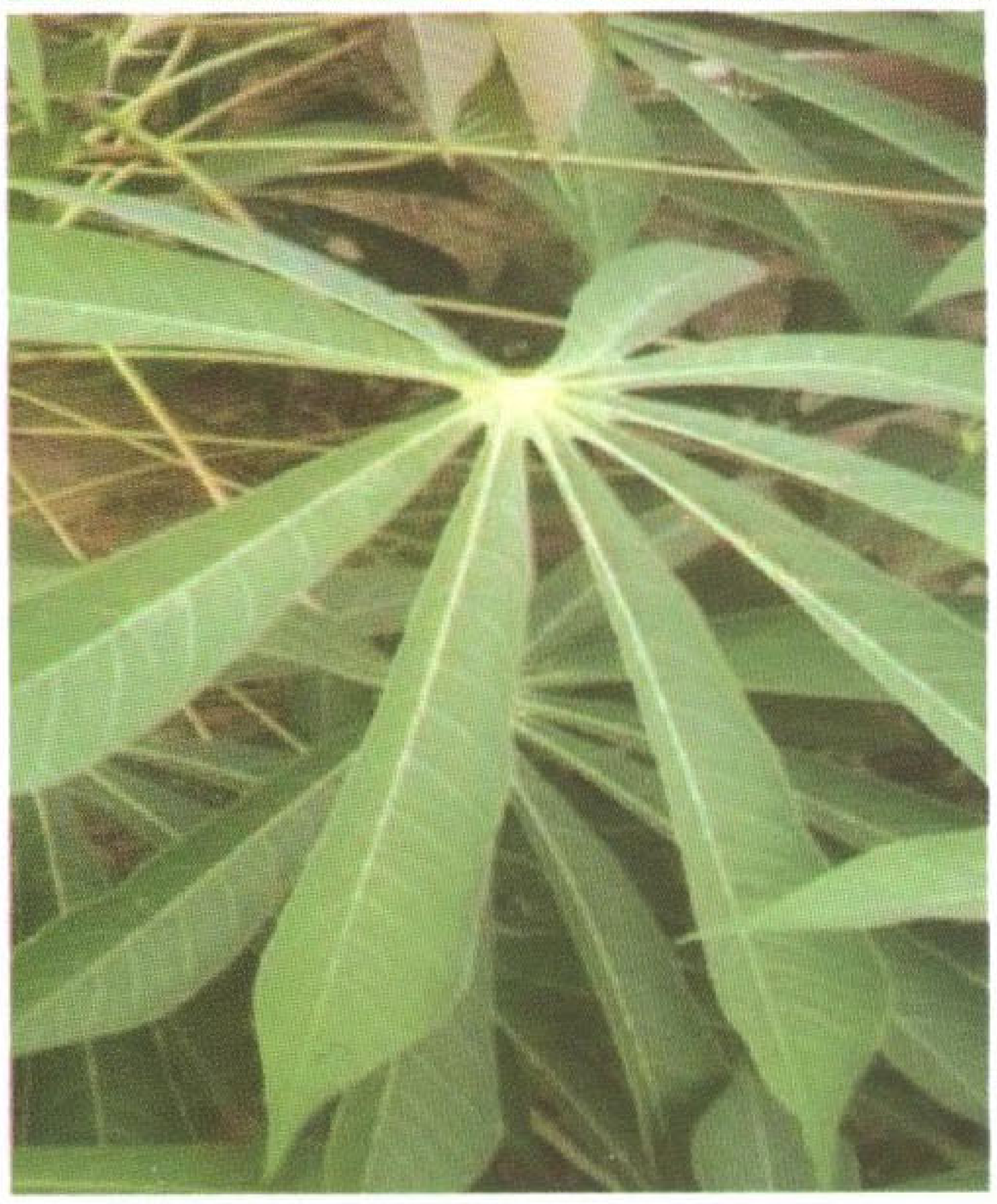

ស្លឹករបស់ដំណាំដំឡូងមី ចែកចេញជាពីប្រភេទ គឺទង ស្លឹក និងផ្ទៃស្លឹក មានសណ្ឋានស្តើង និងឆែក ឬជាសន្លឹកតូចៗមានពី៣-៩សន្លឹក ដោយចុងស្លឹកមានទម្រង់ស្រួចមានពណ៌បៃតងចាស់ ហើយស្លឹកទុំមានសភាពរលោង។

៤. ៣ លក្ខណៈផ្កា

ផ្កាដំឡូងមីមានលក្ខណៈទ្វេភេទ ដុះចេញពីក្នុងដើមតែមួយ ជាមួយគ្នា មានលក្ខណៈជាចង្កោម ឬជាកញ្ចុំ មានប្រវែង២០ស.ម មានផ្កាញីប្រមាណពី ៣-២០ ផ្កាឈ្មោលមានប្រមាណពី៥០-២០០។

៤.៤ លក្ខណៈផ្លែ

ផ្លែដំឡូងមី មានរាងមូល មាន៣ថត ពេលទុំសម្បកមានទម្រង់ដូចស្លាបមានចំនួន៦ បន្ទាប់ពីអាយុបាន ៧៥-៩០ ថ្ងៃក្រោយពេលចេញផ្កា គ្រាប់មានបណ្តោយប្រវែង ១០០ ម.ម ទទឹងប្រវែង៦ ម.ម និងមានកម្រាស់៤ ម.ម មានពណ៌បៃតងខ្ចី ឬចាស់ សម្បកគ្រាប់មានពណ៌ភ្លឺរលោង ហើយនឹងគ្រាប់មានពណ៌ក្រម៉ៅ

៤.៥ លក្ខណៈឫស

ដំឡូងមី មានឫស ឬ មើមជាសរសៃ ឫសដុះចេញពីផ្នែកនៃកំណាត់ដើម។ ឫសចាប់ផ្តើមរីកលូតលាស់ ក្លាយជាមើម នៅពេលដាំរយៈពេល១ខែកន្លះ ទៅ២ខែ។ មើមមានទំហំពី៥ស.ម-២០ ស.ម មានរាងមូលទ្រវែង សំបកមានពណ៌ដី ឬត្នោតខ្ចី សាច់មើមមានពណ៌ស។

៥. អំពីពូជ

៥.១ កំណាត់ចំណាំ លើពូជ

- អាត្រាដំណុះអាស្រ័យទៅលើប្រភេទរបស់ពូជ
- ដើមពូជពេលណាទុកវាលើសពី ១៥ ថ្ងៃទើបដាំធ្វើឱ្យអត្រាដំណុះធ្លាក់ចុះ

៥.២ អំពីអាយុរបស់ដើមត្រូវទុកពូជ

- ដើមពូជដែលល្អត្រូវមានអាយុពី ៨-១៨ ខែ
- ដើមពូជដែលមានអាយុលើសពី១៨ ខែ ធ្វើឱ្យមានជាតិឈើខ្ពស់

អត្រាដំណុះចុះខ្សោយ ពន្លកដុះចេញមកមានសុខភាពមិនល្អ

- ដើមខ្ចី ងាយទទួលរងការបំផ្លាញពីសត្វល្អិត និង ភ្នាក់ងារចម្លងជំងឺ ឆាប់ខ្សោះជាតិទឹក ទុកមិនបានយូរ និងងាយរលួយ ។

៥.៣ លក្ខណៈដើមពូជសមស្រប

- មានអាយុកាលយ៉ាងច្រើនត្រឹម១៨ ខែ
- ពូជដែលមានសន្ទុះការលូតលាស់ខ្លាំង
- ចំពោះពូជដែលមានអាយុ៨ ខែ ត្រូវកាត់យកតែផ្នែកកណ្តាល

៥.៤ ប្រវែងនៃកំណាត់ដើមពូជត្រូវកាត់

- ជាការសមស្រប គឺត្រឹម ២០-២៥ ស.ម តែក៏អាស្រ័យទៅតាមប្រភេទពូជផងដែរ ដោយហេតុថាពូជខ្លះមានភ្នែកញឹក និងពូជខ្លះទៀតមានភ្នែករង្វើល។
- ការកាត់កំណាត់ដើមពូជវែងពេកធ្វើឱ្យប្រើប្រាស់ពូជច្រើននិងពិបាកក្នុងដឹកជញ្ជូន

៥.៥ អំពីចំនួនភ្នែក

- ជាការប្រសើរប្រវែងកំណាត់កង់ដែលត្រូវកាត់ អាចមានចំនួន ៥

ទៅ ៧ ភ្នែកក្នុង១កំណាត់ (អាស្រ័យតាមប្រភេទពូជ)

- កំណាត់កង់ដែលមានត្រឹម ១-៣ ភ្នែក ធ្វើឱ្យឫសដុះមិនល្អ ឆាប់ខ្សោះជាតិទឹក
- បង្កភាពងាយស្រួលឱ្យភ្នាក់ងារបង្ករោគក្នុងការចម្លងជំងឺ

៥.៦ ការកាត់ដើម

- ត្រូវកាត់នឹងកាំបិទ ឬរណារមុត
- ការកាត់ត្រូវមានការប្រុងប្រយ័ត្ន ធ្វើយ៉ាងណាកុំឱ្យខ្ទាំសំបក និងសាច់ដើមពូជរបូស ។

៥.៧ ផលប៉ះពាល់បណ្តាលមកពីការខូចលក្ខណៈរូបនៃកំណាត់កង់

- ធ្វើឱ្យថយចុះគុណភាពពូជ
- ពេលកាត់ ទុកដាក់ និងដឹកជញ្ជូនត្រូវបញ្ចៀសពីការបែកបាក់ ឬរលាត់
- ស្នាមបែកបាក់ ឬដាច់រលាត់ ជាហេតុធ្វើឱ្យកំណាត់ពូជងាយរលួយនៅក្រោយពេលដាំ ដោយសារភ្នាក់ងារបង្ករោគ អាចកកើតនៅតាមស្នាមបាក់បែក ឬដាច់រលាត់នោះ។

ប្រភពពូជដំឡូងមី

- ពូជហូបមើម
- ពូជសម្រាប់យកម្សៅ
- ពូជជាប្រភេទរុក្ខជាតិលម្អ

ពូជដំឡូងមីដែលបានដាំក្នុងកសិដ្ឋានផលិតពូជដំណាំតំបន់ដីខ្ពស់ចម្ការលើ

ល.រ	ឈ្មោះ	ប្រភព
១	Rayong 1	ប្រទេសថៃ
២	Rayong 5	ប្រទេសថៃ
៣	Rayong 7	ប្រទេសថៃ
៤	Rayong 9	ប្រទេសថៃ
៥	Rayong 60	ប្រទេសថៃ
៦	Rayong 72	ប្រទេសថៃ
៧	Rayong 90	ប្រទេសថៃ
៨	Huay Bong 60	ប្រទេសថៃ
៩	OMR36-31-1	ប្រទេសចិន
១០	GR891	ប្រទេសចិន
១១	Nep	ប្រទេសវៀតណាម
១២	SC9	ប្រទេសចិន
១៣	SC5	ប្រទេសចិន
១៤	SC8	ប្រទេសចិន
១៥	SC201	ប្រទេសចិន
១៦	Batrang	ប្រទេសវៀតណាម

១៧	Nanzhi199	ប្រទេសចិន
១៨	Damlong Slektouch	កម្ពុជា
១៩	KM98-1	ប្រទេសវៀតណាម
២០	KU50	ប្រទេសថៃ
២១	V2	ប្រទេសវៀតណាម
២២	Damlong Kor	កម្ពុជា

៥.៨ ពូជសម្រាប់បរិភោគមើម

ពូជនេះមើមរបស់វាមានសភាពម៉ដ្ឋ រសជាតិផ្អែមច្រើនជាងល្វីង ហើយជាពូជដែលធន់ទ្រាំទៅនឹងភាពរាំងស្ងួត មានរយៈពេលលូតលាស់ពី ៨ ឬ ១២ ខែ ។

៥.៩ ប្រភេទពូជសម្រាប់យកម្សៅ

ពូជនេះ មើមរបស់វាសាច់មានសភាពគ្រើម មានរស់ជាតិល្វីង រយៈពេលលូតលាស់វែងជាងប្រភេទពូជបរិភោគមើម ។

ពូជសម្រាប់បរិភោគមើម

ពូជដំឡូងសម្រាប់យកម្សៅ

៦. បច្ចេកទេសនៃការដាំដុះ ដំណាំដំឡូងមី

៦.១ វិធីសាស្ត្រនៃការរៀបចំដី

ត្រូវកាប់ ឬ ភ្ជួរដីឱ្យបានជម្រៅប្រហែលពី ២០-៣០ ស.ម ភ្ជួរឱ្យបាន ២ ទៅ ៣ ដងដើម្បីឱ្យដីផុសល្អ បន្ទាប់មកត្រូវរើសយកស្មៅចេញឱ្យស្អាត និងត្រូវហាលដីឱ្យបានស្ងួតល្អ ។

គេអាចដាំដំឡូងមីបានច្រើនរបៀប ៖

របៀបទី ១ :

កាប់ជារណ្តៅទំហំកន្លះម៉ែត្របួនជ្រុងនិងជម្រៅកន្លះម៉ែត្រហើយក្នុង

រណ្តៅត្រូវដាក់ជីកំប៉ុស្ត ឬជីធម្មជាតិរួចច្របល់នឹងដីបាតរណ្តៅ។ បន្ទាប់មកយកដើមដែលកាប់ខ្លីៗទៅកប់ក្នុងរណ្តៅរាងបញ្ឈរត្រង់ ឬ រាងទ្រេត ឬបញ្ឆិតបន្តិច ឬកប់ដីបាតតែម្តង ។ គេច្រើនអនុវត្តរបៀបនេះនៅរដូវប្រាំង ។

របៀបទី ២ :

លើកជារងដែលមានទទឹង១ម៉ែត្រ និងកម្រាស់ពី២០ - ៣០ ស.ម ។ បន្ទាប់មកកាប់ជារណ្តៅតូចលើរង រួចកប់ដើមដំឡូងតាមរបៀបដាំទី១អញ្ចឹងដែរ។ ការដាំដំឡូងមីត្រូវទុកចន្លោះជួរ ឬរង ៩០-១០០ ស.ម និងចន្លោះគុម្ពពី ៤០-៩០ ស.ម អាស្រ័យទៅតាមប្រភេទដីមានជីជាតិឬខ្សោះ។ក្រោយពេលដាំរួច ត្រូវស្រោចទឹក រហូតដល់ដុះពន្លក។ ដំណាក់ការនេះដំឡូងមីពុំសូវត្រូវការទឹកច្រើនពេកទេ ។

៦.២. វិធីសាស្ត្រនៃការដាំដុះ :

ក. ការដាំបញ្ឈរ :

ការដាំតាមវិធីនេះ យើងត្រូវដាក់កំណាត់ដំឡូងរាងបញ្ឈរដែលមានមុំពី ២០-៤៥ ដឺក្រេ ។ ជាទូទៅការដាំយើងត្រូវកប់ដើមដំឡូងឈើផ្នែកខាងក្រោមនៃដងដើមទៅក្នុងដីឱ្យជ្រៅ ហើយយើងក៏អាចរោយដីកប់តែម្តង ឬក៏កប់ដោយទុកដើមឱ្យនៅផុតពីដីបន្តិច ។

ខ. ការដាំផ្តេក :

ការដាំរបៀបនេះអ្នកត្រូវដាក់ដើមដំឡូងផ្តេកនៅក្នុងជួររងតែម្តង រួចហើយរោយដីកប់ពីលើក្នុងជម្រៅពី ៥-១០ សង់ទីម៉ែត្រ ។

គ. ការដាំបញ្ឈរ :

ការដាំរបៀបនេះយើងត្រូវដាក់ដើមដំឡូងបញ្ឈរទៅក្នុងដី រួចហើយត្រូវកប់ ផ្នែកចាស់នៃដើមទៅក្នុងដី ហើយទុកផ្នែកខាងចុង ឱ្យនៅផុតពីដីបន្តិច (២ភាគនៅក្នុងដី និង២ភាគនៅលើដី។

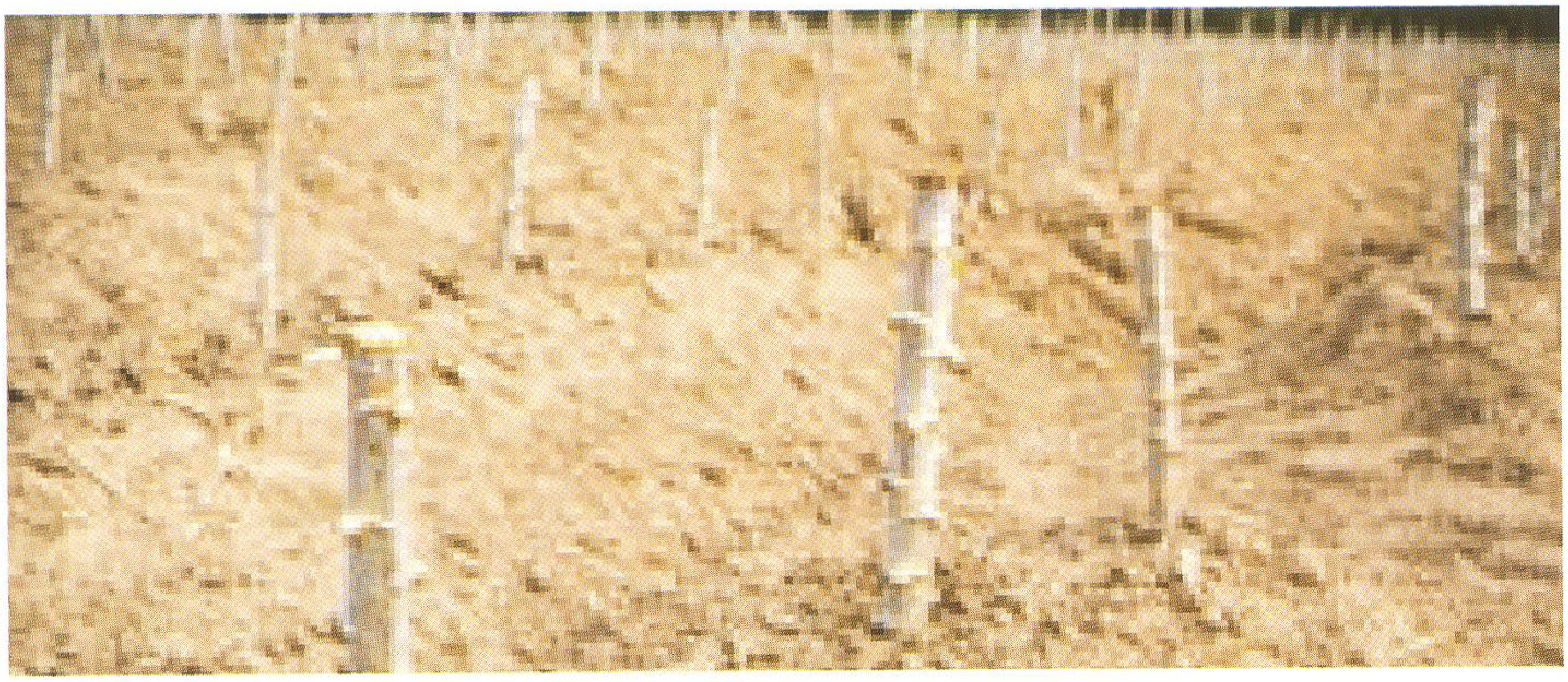

ឃ. រដូវកាលដាំដុះ

ដំណាំដំឡូងមីអាចដាំបានទាំងរដូវប្រាំង និងវស្សា។ នៅរដូវវស្សាអាចចាប់ផ្តើមដាំពីខែឧសភា -មិថុនា និងប្រាំងចាប់ពីខែ វិច្ឆិកា- ធ្នូ បន្ទាប់ពីទឹកទន្លេរចាប់ផ្តើមស្រក។

ង. ចន្លោះជួរ និងចន្លោះគុម្ព

ចន្លោះពីជួរ១ទៅជួរ១	ចន្លោះពីដើម១ទៅដើម១	ចំនួនដើម
៩០ ស.ម	៦០ ស.ម	១៨.០០០ដើម/ហ.ត
៩០ ស.ម	៩០ ស.ម	១២.០០០ដើម/ហ.ត
៩០ ស.ម	១២០ ស.ម	៩.០០០ដើម/ហ.ត

៧. ការប្រើប្រាស់ជីលើដំណាំដំឡូងមី

ដំឡូងមីត្រូវការជីជាតិប៉ូតាស្យូមច្រើន ដើម្បីបង្កើនជាតិម្សៅ របស់មើម ។ ការដាក់ជីហួសកម្រិត អាចបណ្ដាលឱ្យអ្នកដាំខាតបង់ថវិកា កម្លាំងពលកម្ម ព្រោះវាធ្វើឱ្យដើមដងដុះលូតលាស់ល្អពេក តែមានមើមស្រាលរីឯទិន្នផលក៏ថយចុះដែរ ។

ការប្រើប្រាស់ជីលាមកសត្វដាក់ទ្រាប់បាត គឺជាការល្អសម្រាប់ដំណាំដំឡូងមី កម្រិតជីត្រូវប្រើពី ៦ ទៅ ៧ តោន/ហិកតា និងជីគីមី ១៥.១៥.១៥ ក្នុងកម្រិតសមស្របទ្រាបបាតបន្ថែម។ រីឯការដាក់ជីសម្រាប់បំប៉ន គេអាចដាក់ជាលើកទី ១ ក្រោយដាំបានអាយុ ១ ខែ បន្ទាប់ពីដាំ និងលើកទី ២នៅពេលដំឡូងអាយុបាន ៣ ខែក្រោយដាំដោយប្រើជីអ៊ុយរ៉េ ។

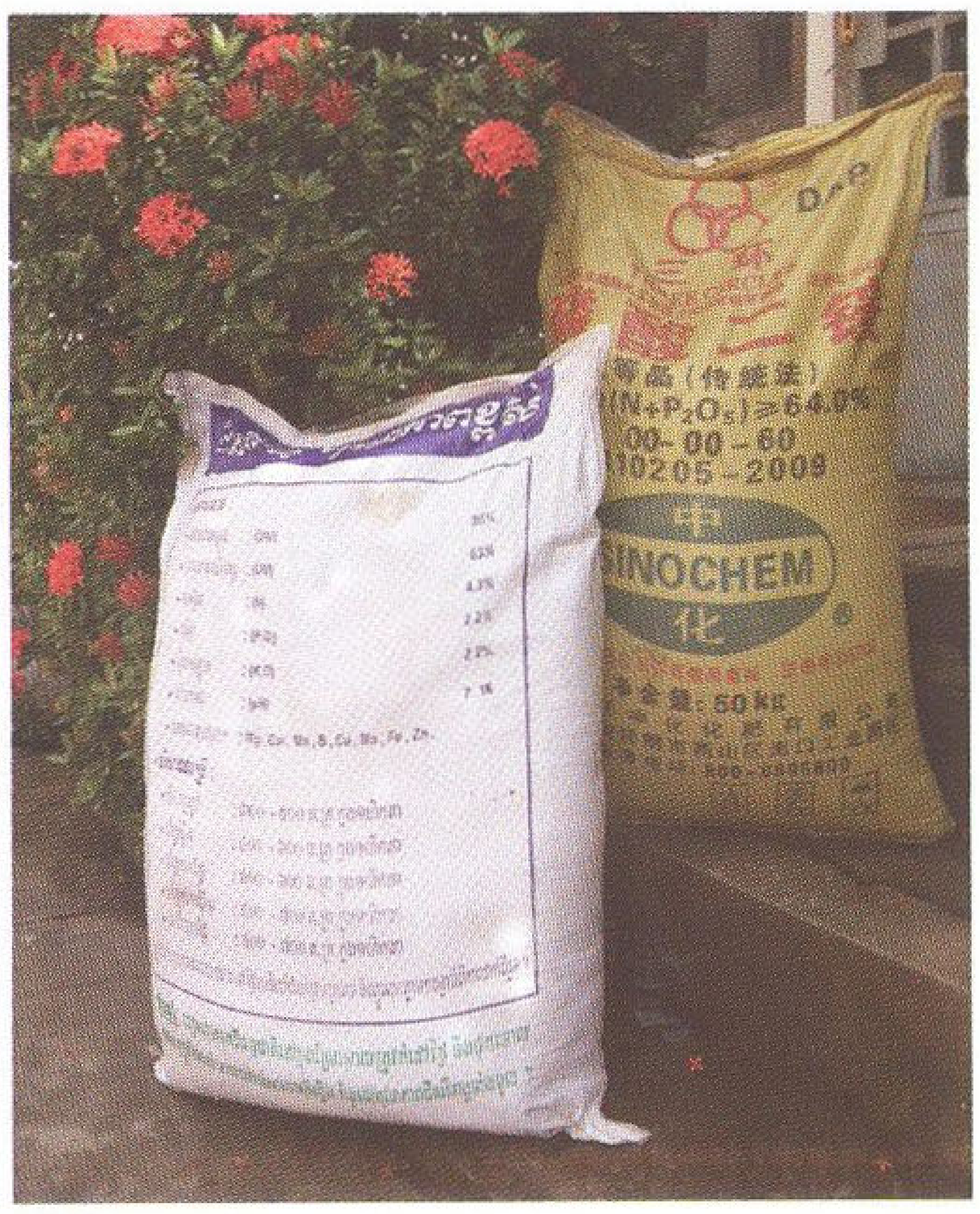

ជីសរីរាង្គ និងគីមី(ប៉ូតាស្យូម)

ជីកំប៉ុស្ត

៨. ការថែទាំ ៖

៨.១ ការជ្រួយដីពូនគល់ និងបោចស្មៅ :

ត្រូវជំរះស្មៅជ្រួយដីឱ្យបានញឹកញាប់ពេលដើមដំឡូងមីនៅតូច។ត្រូវពូនគល់ក្រោយពេលដាំរយៈពេល២-៣ ខែដើម្បីជួយទប់ដើម កុំឱ្យដួលរលំ ហើយផ្ដល់មើមធំល្អ។ ការងារនេះសំខាន់ណាស់គឺធ្វើឱ្យ ដីធូរខ្យល់ចេញចូល

បានល្អ ងាយស្រួលក្នុងការចាក់ឫសធ្វើឱ្យដើមដងរឹងមាំ ។

៨.២ ការលួសស្លឹក :

គេអាចលួសស្លឹកខាងក្រោមចេញខ្លះ នៅពេលដែលវាមានកម្ពស់ពី ៨០ ទៅ ១០០ ស.ម ដើម្បីឱ្យដើមដងដុះលូតលាស់លឿន ។

៨.៣ ការកម្ចាត់ស្មៅចង្រៃ:

ពពួកស្មៅចង្រៃ ជាប្រភេទរុក្ខជាតិដែលដុះលូតលាស់សម្រាប់ប្រជែងជាមួយដំណាំដើម្បីដណ្តើមយកទីធ្លារ សារធាតុចិញ្ចឹម ពន្លឺ ទឹកពិសេសនៅរដូវមានភ្លៀងធ្លាក់ច្រើន និងបណ្តាលឱ្យទិន្នផលថយចុះ។

ការធ្វើស្មៅដំឡូងមី គួរចាប់ផ្តើមធ្វើក្នុងកំឡុងពេល២-៣ ខែក្រោយដាំ ការធ្វើស្មៅក្នុងកំឡុងពេលនេះធ្វើឱ្យទទួលបានទិន្នផលខ្ពស់។

ក. ផលប៉ះពាល់នៃការពន្យាពេលការធ្វើស្មៅ:

- ដំឡូងមីងាយទទួលរងការប្រកួតប្រជែងពីស្មៅពិសេសក្នុងដំណាក់កាលលូតលាស់ដំបូងពេលដំឡូងអាយុបាន១-៣ខែក្រោយដាំ
- នាំឱ្យទិន្នផលថយចុះ
- ទុកឱ្យស្មៅដុះលូតលាស់ប្រជែងជាមួយដំឡូងរហូត៦០ ថ្ងៃគិតចាប់តាំងពីដាំបណ្តាលឱ្យទិន្នផលថយចុះប្រហែល ៥០ %។

ខ.ពេលវេលាសមស្របក្នុងការធ្វើស្មៅ:

- ក្នុងកំឡុងពេល២ ខែដំបូងក្រោយដាំ យើងអាចធ្វើ២ - ៣ដង បើសិនជាចាំបាច់
- ការធ្វើស្មៅ៣ ខែក្រោយដាំធ្វើឱ្យទិន្នផលមើមថយចុះ
- ជាការប្រសើរគួធ្វើស្មៅក្នុងកំឡុងពេល៣ ឬ៤ អាទិត្យក្រោយដាំ និងអាចធ្វើម្តងទៀតនៅពេលស្លឹកដំឡូងដុះគ្របដីជិត។

៨.៤ វិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ការហូរច្រោះ និងអត្ថប្រយោជន៍

ក. វិធីសាស្ត្រទប់ស្កាត់ការហូរច្រោះ

- ភ្ជួរដីជាជួរស្របទិសជម្រាល ហើយលើករងកាត់ទទឹង
- ការដាំដុះដោយប្រើប្រាស់កាកសំណល់ស្មៅរុក្ខជាតិដែលងាប់ឬប្លាស្ទិកដោយធ្វើការចោះរន្ធត្រង់ចំណុចគុម្ព ឬគល់ធ្វើជាគម្របដី
- ដាំពពួកស្មៅ ឬពពួកសណ្តែកធ្វើជារបងសម្រាប់ខណ្ឌ ឬជារបាំង

ខ. សារៈប្រយោជន៍ការទប់ស្កាត់ការហូរច្រោះ

- រក្សាបាននូវសារធាតុចិញ្ចឹម ដែលម្ចាស់ចម្ការបានផ្តល់ដូចជាជីលាមកសត្វ ជីស្រស់ ជីកំប៉ុស្ត និងជីគីមី
- មានភាពងាយស្រួលក្នុងការរៀបចំដី
- រក្សាបាននូវរចនាសម្ព័ន្ធដីឱ្យមានលក្ខណៈល្អប្រសើរ

៩. វិធានការណ៍ការពារកត្តាចង្រៃលើដំណាំដំឡូងមី

៩.១ វិធានការក្សេត្រសាស្ត្រ

វិធានការក្សេត្រសាស្ត្រ អាចអនុវត្តបានច្រើនវិធីដូចជាការជ្រើសរើសរដូវកាលដាំដុះ ការជ្រើសរើសពូជ ការរៀបចំដី និងមានវិធានការមួយចំនួនទៀតដូចជា៖

- កម្ទេចចោលចំពោះដើមណាដែលមានការបំផ្លាញពីពពួកសត្វល្អិតចង្រៃ
- បង្កើនចំនួនសត្វល្អិតមានប្រយោជន៍ដើម្បីកម្ចាត់សត្វល្អិតចង្រៃ
- មិនត្រូវនាំយកដើមដំឡូងមីដែលមានកើតជំងឺមកដាំក្នុងចម្ការ
- ដកដើមដែលមានការបំផ្លាញ ឬកើតជំងឺកម្ទេចចោល
- សម្អាតសម្ភារដាំដុះ ក្នុងសូលុយស្យុងទឹកអូសាវ៉ែលដើម្បីសម្លាប់មេរោគឱ្យអស់មុនប្រើប្រាស់
- ប្រើប្រាស់ពូជដែលមានភាពធន់ ទៅនឹងការបំផ្លាញ ពីពពួកសត្វ

ល្អិត និងជំងឺគ្រប់ប្រភេទ។

- ដាំដុះឱ្យមានចន្លោះរង និងចន្លោះជួរសមស្រប
- ដាំដុះផ្លាស់ប្តូរមុខដំណាំ ជៀសវាងការដាំដុះមុខដំណាំដដែលៗ លើផ្ទៃដីតែមួយ
- ធ្វើការសម្អាតស្មៅ និងរំលួសស្លឹកផ្នែកខាងក្រោមចោលខ្លះ ព្រោះ វាជម្រកពពួកសត្វល្អិតចង្រៃ។

៩.២ វិធានការគីមី

មានវត្តមានសត្វល្អិតចង្រៃជាច្រើនប្រភេទ ដែលតែងធ្វើការបំផ្លាញផលដំណាំរបស់ប្រជាកសិករជារៀងរាល់ឆ្នាំ ។ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងគ្រោះមហន្តរាយនេះ ប្រជាកសិករតែងប្រើប្រាស់គ្រប់វិធានការ ដើម្បីការពារផលដំណាំរបស់ខ្លួន ក្នុងនោះវិធានការក្សេត្រសាស្ត្រជាជម្រើសទី១ របស់ពួកគាត់ព្រោះជាវិធានការដែលមិនមានការចំណាយច្រើន ។

វិធានការទី២ គឺជាវិធានការគីមី ដែលវិធានការនេះ គឺជាវិធានការចុងក្រោយ នៅពេលដែលវិធានការក្សេត្រសាស្ត្រ មិនទទួលបានជោគជ័យ រាល់ការប្រើប្រាស់វិធានការគីមី ត្រូវតែមានការពិចារណាឱ្យបានល្អិតល្អន់មុនពេលសម្រេចថាត្រូវប្រើប្រាស់ថ្នាំគីមី ពិសេសត្រូវមានការប្រឹក្សាជាមួយអ្នកជំនាញកសិកម្ម ។

ក. ជំងឺ

❁ **ជំងឺ Cassava Mosaic Disease :** បង្កឡើងដោយវីរុសដែលកើតមាននៅក្នុងស្លឹក និងដើមរបស់ដំឡូងមី។ ជំងឺនេះមានការប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដល់ការដុះលូតលាស់ដូចជា កម្ពស់ដើម ទំហំដើម ទំហំស្លឹក និងទិន្នផល។ ស្លឹកដែលរងការបំផ្លាញមានការបាត់បង់ពណ៌ ដោយសារមានពណ៌លាយគ្នាដូចជាពណ៌បៃតង លឿង និងស។ ពេលការបំផ្លាញមានកម្រិតធ្ងន់ធ្ងរ ស្លឹកប្រែ

ជារួមតូច ហើយចាប់ផ្តើមថយចុះរាល់ការលូតលាស់។

រោគសញ្ញា របស់ជំងឺនេះ ងាយសម្គាល់ បើសិនមានការរាតត្បាត លើដើមដំឡូងនៅតូច។ ប្រភពសំខាន់របស់វីរុសដែលបង្កឱ្យមានជំងឺនេះ គឺដើមដំឡូងមីដែលមានផ្ទុក

ជំងឺ Cassava Mosaic Disease កើតលើស្លឹក

ជំងឺ និងរុយស Bemisia tabaci។ វីរុសបំបែកខ្លួនយ៉ាងឆាប់រហ័សនៅក្នុងស្លឹក និងដើម។ ជំងឺនេះអាចរីករាលដាលតាមរយៈការដាំកំណាត់ដើមដែលមានផ្ទុកជំងឺ។

- **ជំងឺរលួយមើម (Root rot) :** ជំងឺនេះបង្កឡើងដោយពពួកផ្សិត Phytopthora ជំងឺការរាតត្បាតមានលក្ខណៈស្រួចស្រាវ និង ណ្ដាលឱ្យមានការបាត់បង់ទិន្នផលច្រើនជាង៥០% ។ ដើមហេតុ ដែលបណ្ដាលឱ្យកើតជំងឺនេះបណ្ដាលមកពីការស្រោចស្រពហួសកម្រិត ឬមួយក៏ការមានការអាក់ខាន ក្នុងការស្រោចស្រព។ ជំងឺនេះ

ជំងឺរលួយមើម (Root rot) កើតលើមើម

មិនមានរោគសញ្ញានៅផ្នែកខាងក្រៅទេ។ មើមដំឡូងដែលកើតជំងឺនេះ មានពណ៌ត្នោតលើកោសិកាផ្នែកខាងក្នុង ឬក៏រលួយ និងមានក្លិនស្អុយ។

❁ **ជំងឺ Cassava Brown steak diseases :** គឺជាជំងឺដែលបង្កឡើងដោយវីរុស Carlavirus វាកើតឡើងនៅលើស្លឹក ដើម និងមើម ។ នៅលើស្លឹកដែលមានកើតជំងឺនេះ មានស្នាមពណ៌លឿង លាយជាមួយពណ៌បៃតង ចំពោះដើមដែលកើតជំងឺនេះវិញ មានលេចចេញនូវស្នាមពណ៌ត្នោតចាស់ដែលមានរាងជាបន្ទះ នៅលើមើម ធ្វើឱ្យខូចទ្រង់ទ្រាយមើម និងមានការប្រែពណ៌នៅលើសម្បកមើម។

ជំងឺ Cassava Brown steak diseases កើតលើស្លឹក

ជំងឺ Cassava Brown steak diseases កើតលើដើម

❁ **ជំងឺអុចត្នោត (Brown leaf spot):** ជំងឺបង្កឡើងដោយ Cercospora henningsii ដែលធ្វើឱ្យដើមដំឡូងជ្រុះស្លឹកខ្លាំង។ ការរាលដាលរបស់ជំងឺអាស្រ័យលើកត្តាអាកាសធាតុការគ្រប់គ្រងសារធាតុចិញ្ចឹម និងពូជ។

ជំងឺអុចត្នោត (Brown leaf spot) កើតលើស្លឹក

❁ ជម្ងឺរលួយឫស:

ជំងឺនេះបង្កឡើងដោយពពួកផ្សិត ដោយវាវាត្បាតទៅលើប្រព័ន្ធឫស ដែលស្ថិតនៅក្នុងដី ហើយធ្វើឱ្យរលួយភាគច្រើននៅក្នុងរដូវភ្លៀង និងលើដីកណ្តៀងជាំទឹក ព្រមទាំងមានជីធម្មជាតិច្រើន ។ រោគសញ្ញាជំងឺនេះ វាធ្វើឱ្យដើមដងស្រពោន ងាប់បន្តិចៗម្តង ថែមទាំងបញ្ចេញសារធាតុទឹកម៉្យាងដែលមានក្លិនស្អុយបន្ទាប់មកប្រព័ន្ធឫសចាប់ផ្តើមរលួយ ។

គេអាចជៀសវាងជំងឺនេះបាន តាមរយៈការជ្រើសរើសដីដែលមានលក្ខណៈសមស្រប គឺដីមិនជាំទឹក ។

❁ ជំងឺរលួយដើមដោយបាក់តេរី

ដំឡូងមីដែលទទួលរងនូវជំងឺប្រភេទនេះ គេអាចសង្កេតឃើញនៅលើត្រួយ ឬពន្លកថ្មីរបស់វាក្រៀមស្ងួត ហើយមានសភាពរលួយមើមនៅលើដងដើម នៅលើផ្ទៃ នៃដងដើម គេសង្កេតឃើញ មានរន្ធតូចៗពាសពេញរន្ធទាំងនោះ មានលក្ខណៈពិសេសមួយ ដែលងាយស្រួលក្នុងការកំណត់ចំណាំ គឺគេឃើញមានជ័រស្ងួត។ ពេលដែលគេកាត់ដើម ដែលមានជំងឺនេះមានលក្ខណៈក្រិនទាប និងប្រព័ន្ធឫសលូតលាស់ខ្សោយបំផុតគេអាចជៀសវាងបញ្ហានេះបាន ដោយគ្រាន់តែជ្រើសរើសដើមណាដែលមានសុខភាពល្អយកទៅធ្វើពូជ ឬជ្រើសរើសយកពូជធន់នឹងជំងឺនេះ។

❁ ជំងឺខ្លោចស្លឹកបង្កដោយ Choenophora cucuritarium

រោគសញ្ញានៃជំងឺនេះ គឺបង្ហាញឱ្យឃើញនូវស្នាមអុចៗ ខ្លោចធំៗនៅលើស្លឹក ពេលមានជំងឺប្រភេទនេះកើតលើស្លឹក ធ្វើឱ្យបាត់បង់ពណ៌បៃតងស្រអាប់ ហើយលេចឡើងនូវផ្សិតម្សៅពណ៌សប្រផេះ។ នៅពេលព្រឹកព្រលឹមផ្សិតម្សៅនេះរលាយបន្តិចម្តងៗ នៅពេលមានសីតុណ្ហភាព

ឡើងក្តៅ។ លើផ្ទៃស្លឹកផ្នែកខាងក្រោមគេសង្កេតសរីរាង្គផ្សិតនោះមានការលូតលាស់ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ។ បន្ទាប់មកដំឡូងមានសភាពស្ងួត ហើយក៏ជ្រុះធ្លាក់ទៅលើដី។ ជំងឺនេះដែរច្រើនរាតត្បាតនៅក្នុងខែឧសភា រហូតដល់ខែមិថុនា។

វិធានការការពារ និងទប់ស្កាត់ជំងឺលើដំឡូងមី

- ប្រើប្រាស់សម្ភារដាំដុះដែលគ្មានកើតជំងឺ
- ប្រើពូជធន់ទ្រាំនឹងជំងឺ
- ជ្រើសរើសប្រភេទដីមិនដក់ទឹក
- បង្កើតប្រព័ន្ធបង្ហូរទឹក
- ដាំដំណាំលើរង
- ដាំដំណាំឆ្លាស់

ឤ.ឯ.ឯ.ឯ AIDOC
Code:
Date:
Donated by:

ខ. សត្វល្អិតចង្រៃ

- ចៃ (Aphids) ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ : Aphis gosspii គ្រួសារ: Homoptera Aphididae

រោគសញ្ញា: សត្វល្អិតប្រភេទនេះ តែងបំផ្លាញប្រព័ន្ធឫស ខ្លួនមានទំហំតូចពណ៌លឿង បៃតង ឬខ្មៅ ហើយមានក្បាលតូច។ វាមានខ្លួនទន់ធ្វើចលនាយឺតៗធ្វើការបំផ្លាញគ្រប់ដំណាក់កាលលូតលាស់ ដោយបឺតយករុក្ខរសពីស្លឹក ដើម និងចំណុចលូតលាស់ផ្សេងទៀត។ ពេលមានការបំផ្លាញធ្ងន់ធ្ងរកូនដំឡូងចាប់ផ្តើមចុះខ្សោយ ហើយបន្ទាប់មកងាប់តែម្តង។ ស្លឹកដែលទទួលរងការបំផ្លាញមានសភាពរួញប្រែជាពណ៌ត្នោត បន្ទាប់ងាប់។

ចៃ វាបឺតយករុក្ខរសពីដើមដំឡូង ហើយបន្សល់ទុកសារជាតិទឹកដមដែលជាហេតុធ្វើឱ្យមានការទាក់ទាញ ដល់សត្វស្រមោចមករោម និងធ្វើការបំផ្លាញនៅទីកន្លែងនោះផងដែរ។ ក្នុងមួយវដ្តជីវិតរបស់ចៃ មានរយៈ

ពេលពី២១-២៨ ថ្ងៃ។

ចៃ (Aphids) ពេញវ័យ

វិធានការការពារ និងកម្ចាត់:

- បង្កើតពពួកប្រេដាទ័រពីធម្មជាតិ ដូចជាពពួកអណ្ដើកមាស ព្រោះអណ្ដើកមាសវាស៊ីចៃ
- អាចប្រើថ្នាំគីមីដូចជាពពួក Fastac, Decis ឬ Karate ក្នុងកម្រិត ៦ ម.ល លាយជាមួយទឹក៤៥០០ ម.ល ឬ ប្រើពពួក Sevin 85 % W.P. (Cabarye) ក្នុងកម្រិត ៦ ម.ក្រ លាយជាមួយទឹក ៤៥០០ ម.ល ឬក៏ពពួក Malathion 57 E.C ក្នុងកម្រិត ១៥ ម.ល លាយជាមួយទឹក ៤៥០០ ម.ល ដោយបាញ់ឱ្យចំផ្ទៃស្លឹក។

ចំណាំ:

- បើបាញ់ថ្នាំប្រភេទ Sevin ឬ Malathion ត្រូវរង់ចាំពី ៧-១០ ថ្ងៃទើបធ្វើការប្រមូលផល
- បើបាញ់ថ្នាំប្រភេទ Fastac, Decis ឬ Karate ត្រូវរង់ចាំពី ៣-៥ ថ្ងៃ

ទើបធ្វើការប្រមូលផល។

❁ រុយស (White fly) ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ : Bemisia tabaci

គ្រួសារ : Homoptera Aleyrodidae

លក្ខណៈរូបសាស្ត្រនិងរោគសញ្ញា: រុយសពេលពេញវ័យមានដងខ្លួនប្រវែង ២ ម.ម និងស្លាបរបស់វាត្រូវបានគ្របដណ្តប់ដោយម្សៅពណ៌ស។ ក្បាលកូនដង្កូវមានសភាពរាបស្មើ និងស្ថិតនៅជាប់ផ្ទៃស្លឹក ផ្នែកខាងក្រោមរហូតដល់ពេញវ័យ។

ដង្កូវ និងសត្វពេញវ័យរស់នៅបាន ដោយសារបឺតជញ្ជក់រុក្ខរសពីដំឡូងមី ធ្វើឱ្យរាំងស្ទះដល់ដំណើរការធ្វើរស្មីសំយោគ និងបានបន្សល់ទុកនូវសារជាតិទឹកដមនៅលើស្លឹកដែលជាមូលហេតុធ្វើឱ្យមានការទាក់ទាញដល់ពពួកស្រមោចមកមន្ថែមនូវការបំផ្លាញមួយកម្រិតទៀត។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ រុយស គឺជាភ្នាក់ងារចម្លងជំងឺផងដែរ។

វដ្តជីវិតរុយសមានរយៈពេលពី ២៨-៣៥ ថ្ងៃ។

រុយស (White fly) ពេញវ័យ

វិធានការការពារ និងកម្ចាត់:

- ជៀសវាងការដាំដំណាំថ្មី នៅជិតចម្ការដែលមានដំណាំធំហើយ ធ្វើបែបនេះអាចជួយបង្អាក់នូវវដ្តជីវិតរបស់រុយសបាន

- ប្រើប្រាស់វិធានការចម្រុះការពារដំណាំ
- សម្អាតចម្ការជាប្រចាំ ព្រោះស្មៅ ឬ រុក្ខជាតិមិនមានប្រយោជន៍ជាជម្រករបស់សត្វល្អិតចង្រៃ
- ប្រើថ្នាំគីមី ដូចជាពពួក Admire, Pegasus និង Basudin/ Vydate L ក្នុងកម្រិត ១០ ម.ល លាយទឹក ៤៥០០ ម.ល
- ប្រើផលិតផល មានសណ្ឋានជាសាប៊ូ ដូចជា Soap based products សំដៅកម្ចាត់ទាំងកូនដង្កូវ និង រុយសពេញនៅពេលព្រឹកព្រលឹម។

ចៃស (Mealy bug) ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ : Phenococcus គ្រួសារ : Homoptera Pseudococcidae

រោគសញ្ញា:

រាល់ការបំផ្លាញរបស់សត្វល្អិតប្រភេទនេះ តែងធ្វើឱ្យដំឡូងជ្រុះស្លឹក និងធ្វើឱ្យដើមដំឡូងចុះខ្សោយ។ សភាពដើមទាំងមូលមានជំងឺងាប់ចុង។ ឬ ក្រិន លើស្លឹកមានពណ៌ខុសប្រក្រតី ខូចទម្រង់ ជ្រុះស្លឹកខុសពីធម្មតា ស្រពោន ហើយប្រែជាពណ៌លឿង រមូរស្លឹកចូលគ្នា និងងាប់ស្លឹក។ ដើមមានសភាព

ចៃស (Mealy bug) ពេញវ័យ និងការបំផ្លាញ

គ្រិន ងាប់ផ្នែកខាងចុងឫស និង ចុះខ្សោយគ្រប់សរីរាង្គលូតលាស់ពោលគឺមានជំងឺងាប់ត្រួយ។

វិធានការការពារ និងកម្ចាត់:

- ត្រូវមានវិធានការចម្រុះថែទាំដំណាំ(IPM)
- សម្អាតស្មៅ និង រុក្ខជាតិមិនមានប្រយោជន៍ក្នុងចម្ការជាប្រចាំធ្វើបែបនេះ ដើម្បីមិនឱ្យពពួកសត្វល្អិតចង្រៃមិនអាចតាំងជម្រកបាន
- ព្យាយាមដាំដំណាំបង្វិល
- ប្រើប្រាស់ពពួកសត្វដែលជា សត្រូវធម្មជាតិ ដូចជាពពួកប្រែដាទ័រ និងប៉ារ៉ាស៊ីតជាដើម។

❁ **ទ្រីប (Thrips)** ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ : Frankliniella williamsi

គ្រួសារ : (Thysanoptera Thripidae

រោគសញ្ញា: ការបំផ្លាញមានលក្ខណៈស្រួចស្រាវ នៅក្នុងរដូវក្តៅ ពពួកទ្រីបបឺតយករុក្ខរសពីស្លឹក និង ធ្វើឱ្យស្លឹកទាំងនោះបាត់បង់ពណ៌។ ពេលដែលមានការបំផ្លាញស្លឹកដំឡូង មានសភាពគ្រិនកោសិកាចាស់ៗឈប់ដំណើរការ រួមទាំងការធ្វើរស្មីសំយោគផងដែរ។ វដ្តជីវិតរបស់ទ្រីបមានរយៈពេលពី១៤-២១ ថ្ងៃ។

ទ្រីប (Thrips) ពេញវ័យ

ការបំផ្លាញរបស់ទ្រីបលើស្លឹក

វិធានការការពារ និងកម្ចាត់:

- ត្រូវធ្វើការសម្អាតស្មៅជាប្រចាំ
- កម្ចាត់ចោលនូវកាកសំណល់ពីរដូវមុនពីចម្ការ
- ដាំដុះដំណាំបង្វិល
- ជៀសវាងការដាំដំណាំជាជម្រកសត្វល្អិតប្រភេទនេះ
- ការស្រោចស្រពក៏ជាមធ្យោបាយមួយសម្រាប់កម្ចាត់ទ្រីបបានមួយកម្រិតដែរនៅរដូវក្ដៅ
- ប្រើប្រាស់វិធានការចម្រុះថែទាំដំណាំ(IPM)
- បាញ់ថ្នាំ Regent (Fipronil), Admire, Abamectin និង Vy-date L ក្នុងកម្រិត ៥ ម.ល លាយជាមួយទឹក ៤៥០០ ម.ល បាញ់លើផ្ទៃស្លឹក និងផ្នែកខាងក្រោមស្លឹក។

១០. ការប្រមូលផល

- ដំឡូងមីអាចប្រមូលផលបានពេញ ១ ឆ្នាំ
- ការប្រមូលផលដំឡូងមីអាយុតិចជាងនេះធ្វើឱ្យទិន្នផលធ្លាក់ចុះ
- ចំពោះការដាំជាលក្ខណៈគ្រួសារ ការប្រមូលផលអាចធ្វើទៅតាមតម្រូវការជាក់ស្ដែង
- គួរប្រមូលផលនៅរដូវប្រាំង ព្រោះដំឡូងមានកម្រិតជាតិម្សៅល្អ មានតម្លៃខ្ពស់ និងមានតម្រូវការច្រើននៅលើទីផ្សារ
- ការប្រមូលផលនៅរដូវវស្សាដំឡូងមានកម្រិតជាតិម្សៅតិច មានតម្លៃថោក មានតម្រូវការទីផ្សារទាប ពិបាកសម្ងួត
- ដំឡូងអាយុចាប់ពី៨ ទៅ ១៤ ខែ អាចធ្វើការប្រមូលផលបាន
- ជាការប្រសើរគួរប្រមូលផលពេលដែលដំឡូងមានអាយុ១២ ខែ

- ការពន្យាពេលធ្វើការប្រមូលផលអាចធ្វើឱ្យកម្រិតជាតិម្សៅរបស់មើមមានការថយចុះ និងកើនឡើងសសៃ រឹងដូចឈើ។

ការប្រមូលផលដំឡូងអាចធ្វើទៅបានក៏អាស្រ័យទៅតាមពេវេលានៃការដាំដុះ ប្រភេទពូជ កត្តាអាកាសធាតុ ដី ពិសេសតម្រូវការទីផ្សារ។

ដំណាំដំឡូងឈើពូជស្រាល អាចប្រមូលផលបានក្នុងរយៈពេលពី ៥-៦ខែក្រោយពេលដាំ ។ លក្ខណៈសម្គាល់ គឺស្លឹកវាឡើងពណ៌លឿង ហើយចាប់ផ្តើមជ្រុះស្លឹកនៅគល់ ដេញឡើងទៅលើ ។ មុនគាស់មើមត្រូវកាប់ដើមចេញសិន ដោយទុកប្រហែល ៣០-៤០ ស.ម ពីដី ។

ចំពោះដំឡូងមីពូជធ្ងន់ អាចប្រមូលផលបានក្នុងរយៈពេល ១ ឆ្នាំ ឬលើសពី១ឆ្នាំ ។ ការប្រមូលផលអាចប្រែប្រួល ទៅតាមប្រភេទពូជ និងសេចក្តីត្រូវការរបស់អ្នកដាំ ។

កំណត់សម្គាល់ ៖

ការប្រមូលផលសម្រាប់បំរើការហូបចុក អាចធ្វើទៅបានចាប់តាំងពីមើមដំឡូងនៅខ្ចី រហូតដល់ចាស់ ។ ប៉ុន្តែសម្រាប់ បម្រើនៅក្នុងរោងចក្រឧស្សាហកម្មវិញ ត្រូវទុកមើមឱ្យចាស់គ្រប់អាយុពេញលេញទើបប្រមូលផល ដើម្បីបង្កើនជាតិម្សៅបានច្រើន ។

ការទុកដាក់មើមដំឡូង ៖

មើមដំឡូងឈើ ជាទូទៅគឺមិនអាចធានាទុកបានយូរពេកទេ ពីព្រោះវាងាយរលួយខូចណាស់ ការដែលឆាប់រលួយបែបនេះគឺបណ្ដាលមកពីមេរោគ និងជំងឺផ្សេងៗ ។ គេអាចជៀងវាងចំពោះការដែលបណ្ដាលឱ្យរលួយនេះបានដោយយើងត្រូវរក្សាមើមដំឡូងនោះ ដោយកប់មើមដំឡូងទៅក្នុងដី ឬខ្សាច់ ឬក៏អាចដាក់ក្នុងបាវ ឬក្រដាស់សើម ។

គេអាចរក្សាទុកមើមដំឡូងក្នុងរយៈពេលយូរបាន ដោយទុកវានៅក្នុងទូ ឬបន្ទប់ត្រជាក់ដែលមានសីតុណ្ហភាពត្រឹម ២៥ អង្សាសេ ។

វិធីទុកដាក់ម៉្យាងទៀត គឺគេចិតមើមដំឡូងនោះស្ដើងៗ ហាលថ្ងៃឱ្យស្ងួតរហូតដល់សំណើមក្នុងមើមដំឡូងនោះនៅត្រឹម១០-១២ភាគរយប៉ុណ្ណោះ។ គេអាចបន្ថយនៅការរលួយមើមបានមួយកម្រិតតាមរយៈការកប់ដើមចោលមុនពេលប្រមូលផលប្រមាណពី ៧-១១ ថ្ងៃ ។ ការទុកដាក់ដោយខ្ចប់ក្រដាសសើម គឺអាចបន្ថយភាពរលួយបានមួយកម្រិត បើក្នុងករណីដែលគេត្រូវនាំចេញមើមស្រស់ទៅលក់នៅកន្លែងឆ្ងាយ ឬ បរទេស គេត្រូវតែប្រមូលផលនៅពេលដែលដំឡូងមានអាយុមិនលើសពី ១០ ខែ បន្ទាប់ពីដាំ ។

ឧបករណ៍សម្រាប់ធ្វើការប្រមូលផល

- ចប (ចប់ជីក ចបកាប់)
- កាំបិត
- កណ្ដៀវ
- គ្រឿងចក្រសម្រាប់ការដាំជាលក្ខណៈឧស្សាហកម្ម

គុណប្រយោជន៍មើមដំឡូងមីផ្នែកអាហាររូបត្ថម្ភ

មើមដំឡូងសម្បូរទៅដោយជាតិម្សៅ ដែលអាចឱ្យអ្នកបរិភោគទទួលបាននូវរបបអាហារទ្រទ្រង់រាងកាយពិសេសសម្រាប់ដល់កុមារ មិនតែប៉ុណ្ណោះមើមដំឡូងមីគេអាចយកវាទៅធ្វើជាចំណីសត្វ ហើយម្សៅដំឡូងគេអាចយកទៅធ្វើជានំប័ុងជំនួសស្រូវសាឡីបាន ជាវត្ថុធាតុដើម សម្រាប់រោងចក្រក្នុងផលិតជាក្រដាស់ ជាពិសេសអាចកែច្នៃធ្វើជាគ្រាប់សាគូ និងមុខរណាសម្រាប់ធ្វើជាបង្អែមយ៉ាងឆ្ងាញ់ពិសារ៕

ឯកសារយោង:

១. ដំណាំដំឡូងមី នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម, ២០០៣

២. ប្រសិទ្ធភាពជីប៉ូតាស្យូមទៅលើទិន្នផលដំឡូងមីពូជខុសគ្នាក្នុងលក្ខខណ្ឌដីល្បាយខ្សាច់ មឹង បុប្ផាយ៉ានីកា, ២០១១

៣. ប្រសិទ្ធភាពបច្ចេកទេសដាំដុះលើទិន្នផលនៃពូជដំឡូងKM 94 យូ អឹម,២០១១

៤. ឥទ្ធិពលរយៈពេលដាំដុះទៅលើការដុះលូតលាស់របស់ពូជដំឡូងមី KM 94, ២០១៤

៥. ការអនុវត្តការដាំដុះដំណាំដំឡូងមី (CIAT-cambodia) ខេត្តបាត់ដំបង, ២០១៤

អាសយដ្ឋាន : ផ្ទះលេខ២០០ មហាវិថីព្រះនរោត្តម សង្កាត់ទន្លេបាសាក់
ខណ្ឌចម្ការមន រាជធានីភ្នំពេញ

ទូរស័ព្ទលេខ : (០២៣) ២១៥ ៨១៩/០១២ ៨៣ ៧៩ ៤៥

ទូរសារលេខ : (៨៥៥)២៣ ២១០ ៩៤៨

Facebook : នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម - **Department of Agricultural Extension**

គេហទំព័រ : **http://www.maff.gov.kh**